LIKKUTEI TORAH · SHIR HASHIRIM · MAAMAR 24

באתי לגני אחותי כלה
אריתי מורי עם בשמי...

“I Have Come into My Garden, My Sister, [My] Bride”

◇

DEDICATED IN HONOR OF

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ”ל

Dedicated in honor of the Rebbe’s father, Reb Levi Yitzchok

LikuteiTorah.com

THE CHASSIDISHE PARSHA

likuteitorah.com/likkutei-torah/shir-hashirim/24/

1 באתי לגני אחותי כלה אריתי מורי עם בשמי אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי אכלו רעים שתו ושכרו דודים.

"I have come into My garden, My sister, [My] bride; I have gathered My myrrh with My spice; I have eaten My forest (yaari) with My honey; I have drunk My wine with My milk. Eat, friends (re'im); drink and become drunk, beloved ones (dodim)."

(רבות נשא פרשה י"ג קרוב לר"פ ס"פ ואתחנן ובשה"ש [ובשיר השירים] רבה ע"פ זה ובפסוק מה יפו דודיך)

([Midrash] Rabbah, [Parshas] Naso, section 13, near the beginning of the section; the end of Parshas Va'eschanan; and in Shir HaShirim Rabbah on this verse, and on the verse "How fair is your love.")

פי' באתי לגני היינו גילוי אלהות שבג"ע [שבגן עדן] התחתון בחצות לילה שאז הקב"ה משתעשע בנשמות הצדיקים

The meaning [is]: "I have come into My garden" — that is, the revelation of G-dliness in the lower Gan Eden [Garden of Eden] at midnight, for then the Holy One, blessed be He, takes delight in the souls of the tzaddikim [the righteous].

שאחר שזוכר על החורבן ומקרקר כו' תהי' [תהיה] זאת נחמתו ושעשועו בנשמות הצדיקים ע"י עסק תורתם כמ"ש היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעיני.

For after He remembers the destruction [of the Temple] and cries out, etc., this will be His consolation and His delight: in the souls of the tzaddikim, through their occupation with Torah, as it is written, "You who dwell in the gardens, the companions listen for your voice; let Me hear it."

2 והנה ביאור ענין זה להבין מהו ענין השעשוע והנחמה של הקב"ה בעסק התורה הלא הכל היה כבר גלוי וידוע לפניו ית' וגם להבין למה בחצות הלילה דוקא ואחר שזוכר את החורבן.

Now, to explain this matter, [we must] understand what the delight and the consolation of the Holy One, blessed be He, in the occupation with Torah are: surely everything was already revealed and known before Him, may He be blessed! [We must] also understand why [it is] at midnight specifically, and after He remembers the destruction.

הנה כתיב ויניחהו בג״ע [בגן עדן] לעבדה ולשמרה שעיקר תכלית בריאת האדם לעבוד את הג״ע [הגן עדן] דהיינו להמשיך גילוי אלהותו יתʼ ועמ״ש מזה בד״ה כי כאשר השמים החדשים.

Now, it is written, "And He placed him in the Garden of Eden to work it and to guard it": for the main purpose of the creation of man is to work the Garden of Eden, that is, to draw down the revelation of His G-dliness, may He be blessed. And see what is written about this in the discourse beginning "For as the new heavens."

3 והנה ארז״ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] גלו לבבל שכינה עמהם שכינה הוא בחיʼ עלמא דאתגליא דהיינו גילוי אלהותו יתʼ להוות עולמות עליונים ותחתונים

Now, our Sages, of blessed memory, said: "They were exiled to Babylon — the Shechinah was with them." The Shechinah is the level of the revealed world (alma de'isgalya), that is, the revelation of His G-dliness, may He be blessed, to bring into being higher and lower worlds.

הגם שגם בגלות עולם כמנהגו נוהג ועוד כל ימי הארץ זרע וקציר כוʼ וכמאמר המחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית אך ההפרש הוא בבחיʼ גילוי והעלם שבזמן שאין ביהמ״ק [בית המקדש] קיים עלמא דאתגלייא היא בבחיʼ העלם והסתר פנים וכמ״ש ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא.

Although even in exile "the world follows its natural course," and further, "All the days of the earth, seedtime and harvest," etc., and as the saying [goes], "Who renews every day, continually, the work of creation" — yet the difference lies in revelation and concealment: at a time when the Holy Temple is not standing, the revealed world is in a state of concealment and the hiding of the Face, as it is written, "And I will surely hide My face on that day."

פיʼ ביום ההוא בבחיʼ עלמא דאתכסייא שהחשך יכסʼ [יכסה] ארץ

The meaning [is]: "on that day" — in the level of the hidden world (alma de'iskasya), for "darkness shall cover the earth."

והנה כמו שנראה בחוש בסדר והנהגת העולם בחושך ואור של עוה״ז שבעתות ערב מתחיל להאפיל ולהחשיך ומחשיך ובא עד חצות לילה ומחצות ואילך מאיר ובא מעט מעט

Now, just as is seen tangibly in the order and conduct of the world, in the darkness and light of this world: at evening time it begins to grow dim and dark, and it grows darker and darker until midnight, and from midnight onward it grows lighter and lighter, little by little —

כך הענין בגלות השכינה שזמן ירידתה ונפילתה הוא עד חצות שאז נאמר ותפול לפני רגליו ומחצות ואילך הוא מתרוממת מעט מעט שמתעלית ע"י אנשי מעשה הקמים בחצות לעסוק בתורה ובשחר יש לה קימה מעלייתא ע"י התורה ועבודת התפלה והמצות של כללות נשמות ישראל.

so is the matter with the exile of the Shechinah: the time of her descent and her fall is until midnight, for then it is said, "And she fell before his feet"; and from midnight onward she is raised up little by little, for she is elevated through the men of deeds who rise at midnight to occupy themselves with Torah; and at dawn she has a superior rising (kimah me'alyasa), through the Torah and the service of prayer and the mitzvos of the souls of Israel as a whole.

4 ולהבין מהו ענין הגילוי וההעלם הנה מבשרי אחזה שכמו שיש אצל האדם שכל ומדות ומחשבה כו' כך עד"מ

And to understand what the revelation and the concealment are: "From my flesh I behold" — just as a person has intellect and emotive attributes and thought, etc., so too, by way of analogy, [Above].

הגם שנאמר כי לא מחשבותי מחשבותיכם הרי נאמר מאד עמקו מחשבותיך מאד עמקו שהם בחי' עלמא דאתכסיא

Although it is said, "For My thoughts are not your thoughts," it is nevertheless said, "Your thoughts are very deep" — "very deep," for they are the level of the hidden world (alma de'iskasya).

ואינם נראים ונגלים בהנהגת עולמות רק הנהגתם הוא ע"פ מדותיו יתי' וראשיתן הוא החסד כמ"ש עולם חסד יבנה והם כל מאמרות שבהן נברא העולם יהי אור כו' וששת ימי בראשית יום ראשון חסד כו'

And they are not seen or revealed in the conduct of the worlds; rather, their [the worlds'] conduct is according to His attributes (middos), may He be blessed, and the first of them is Chesed (kindness), as it is written, "The world is built with kindness." And these are all the utterances by which the world was created, "Let there be light," etc., and the six days of creation: the first day, Chesed, etc.

וכל ימות עולם הם רק ששת ימים אלו כי שבת זמן עליות העולמות למקורם ואח"כ חוזרים ומתחדשים ימות החול יום ראשון כו'

And all the days of the world are only these six days, for Shabbos is the time of the ascent of the worlds to their source, and afterwards the weekdays return and are renewed: the first day, etc.

וא"כ הרי ששת ימים השניים הם עצמן ששת ימים הראשונים שנתחדשו ועיקר עבודת האדם שיהיה בבחינת מחשבותיך שעמקו מאד להיותן בבחי' גילוי וע"ז נאמר ממעמקים קראתיך הוי'

If so, the second six days are themselves the first six days, renewed. And the main service of man is [to bring it about] that the level of "Your thoughts," which are "very deep," be revealed. And of this it is said, "From the depths I have called You, Havayah."

וכדפי' בפ' בשלח (דס"ג ע"ב) ובפ' ואתחנן (דרס"ה ע"ב) ועי' בפ' ויחי (דרכ"א ע"א) ובפ' אחרי (דף ע' [שבעים]) ועיין ברבות פ' ויקרא (ספ"ג [סוף פרק ג']) מים עמוקים כו' ממעמקים כו'

[This is] as is explained [in the Zohar] in Parshas Beshalach (page 63b) and in Parshas Va'eschanan (page 265b); and see Parshas Vayechi (page 221a) and Parshas Acharei (page 70); and see [Midrash] Rabbah, Parshas Vayikra (end of chapter 3): "Deep waters," etc., "From the depths," etc.

ופי' ממעמקים מבחי' ההעלם שהוא בחינת עמקו מחשבותיך עלמא דאתכסיא קראתיך כאדם הקורא לחבירו שיצא מביתו לחוץ להיות בבחינת גילוי.

And the meaning of "From the depths" is: from the level of concealment, which is the level of "Your thoughts are deep," the hidden world, "I have called You" — as a person who calls his fellow to come out of his house, outside, so as to be revealed.

כי הנה איתא בתיקוני זהר לאו דאית לך צדק ידיעא כו' אלא לאנהגא בהון עלמין כו' כפום עובדיהון דבני נשא

For it is stated in the Tikkunei Zohar: "Not that You have a known righteousness," etc., "but to conduct the worlds through them," etc., "according to the deeds of human beings."

פי' שהנהגות והמשכות המדות להיות בהן הנהגת העולמות בעובדיהון דבני נשא תליא שהמעשה אשר יעשה האדם למטה באתעדל"ת [באתערותא דלתתא] אתעדל"ע [אתערותא דלעילא]

The meaning [is]: the conduct and the drawing down of the attributes, so that the worlds be conducted through them, depends on the deeds of human beings. For [through] the deed that a person does below, by an arousal from below, [there comes] an arousal from above:

שע"י צדקה וחסד שעושים למטה מעוררים למעלה להיות אור א"ס ב"ה שורה ומתגלה ומתלבש במדת החסד וכן עד"ז בכל המדות (ועמ"ש בד"ה לסוסתי)

through the charity and kindness that are done below, they arouse Above, so that the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, rests and is revealed and is enclothed in the attribute of Chesed; and so too, in the same way, with all the attributes. (And see what is written in the discourse beginning "To My mare.")

אך אין אור א"ס שורה ומתגלה אלא בבחינת חכמה דכתיב בראשית ברא אלקים ות"י [ותרגום ירושלמי] בחוכמתא שהחכמה הוא החיות וקיום המדות והנה כתיב כולם בחכמה עשית שבחי' חכמה מלובשת בכל המדות.

But the Infinite Light rests and is revealed only in the level of Chochmah (wisdom), as it is written, "In the beginning G-d created," and the Targum Yerushalmi [renders it] "With wisdom"; for Chochmah is the life-force and the sustenance of the attributes. And it is written, "You have made them all with wisdom": the level of Chochmah is enclothed in all the attributes.

אך מ"מ אינו דומה החכמה שמלובשת תוך המדות ואינה נראית ונגלית בהם לבחי' גילוי החכמה עצמה שהיא למעלה מעלה במדרגה מן המדות וגילוי המדות נמשכין ממנה שהחכמה תחיה כו'. (ועמ"ש בד"ה והיה מדי חדש גבי וביום החדש יפתח)

Nevertheless, Chochmah that is enclothed within the attributes and is not seen or revealed in them cannot be compared to the level of the revelation of Chochmah itself, which is far, far higher in rank than the attributes, and the revelation of the attributes is drawn from it, for "wisdom gives life," etc. (And see what is written in the discourse beginning "And it shall be, at every New Moon," concerning "And on the day of the New Moon it shall be opened.")

ולכן כדי להמשיך אור א"ס ב"ה למטה צ"ל ע"י התורה שהיא בחי' חכמתו ורצונו ית' והיא היא שעשוע של הקב"ה כמ"ש ואהיה שעשועים כו'

Therefore, to draw the Infinite Light, blessed be He, down below, it must be through the Torah, which is the level of His wisdom and His will, may He be blessed; and it is this that is the delight of the Holy One, blessed be He, as it is written, "And I was [His] delight," etc.

וזהו בחי' גילוי אור א"ס ב"ה ונקרא בחינה זו בשם אב שהוא שורש ומקור כל ההשתלשלות

And this is the level of the revelation of the Infinite Light, blessed be He. And this level is called by the name "Father" (Av), for it is the root and source of the entire chain of descending worlds (hishtalshelus).

ועי"ז אנו מתפללים סלח לנו אבינו שהוא אב הרחמים והסליחות לפי ששם אינו מגיע פגם החטא ועון וכמ,ש אם צדקת כו'

And of this we pray, "Forgive us, our Father," for He is the Father of compassion and of forgiveness, since the blemish of sin and iniquity does not reach there, as it is written, "If you are righteous," etc.

(עמ"ש בד"ה צאינה וראינה בפי' שאו ידיכם קדש וברכו את ה' ועמ"ש בד"ה להבין מ"ש בהגדה מצה זו כו' מענין מוחין דאבא ועיין בזהר הרקיע פ' ויקרא בדף ז' ע"ב בד"ה כשמן הטוב)

(See what is written in the discourse beginning "Go forth and gaze," on the meaning of "Lift up your hands in holiness and bless Havayah"; and see what is written in the discourse beginning "To understand what is said in the Haggadah, 'This matzah,' etc.," on the matter of the intellect (mochin) of Abba; and see the Zohar HaRakia, Parshas Vayikra, page 7b, in the passage beginning "Like the good oil.")

משא"כ כשאינם נראים ונגלים רק מדותיו יתי' שמנהיג בהן את העולם הי"ז [הרי זה] בחי' העלם ולכן כתיב בכל ששת ימי בראשית ויאמר אלקים שהוא מדת הצמצום

Whereas when nothing is seen and revealed but His attributes, may He be blessed, with which He conducts the world, this is the level of concealment. And therefore, throughout the six days of creation it is written, "And Elokim said," which is the attribute of tzimtzum (contraction).

רק בשבת שהוא התגלות בחי' חכמה כתיב ויכל אלקים פי' שכלתה בחי' ומדרגת אלקים שנעשה קץ ותכלה למדרגה זו רק אח"ז [אחר זה] כתיב אלה תולדות השמים והארץ בהבראם ביום עשות ה' אלקים כו' ששתף מדת ה' כו'

Only on Shabbos, which is the revelation of the level of Chochmah, is it written, "And Elokim finished (vayechal)": that is, the level and rank of Elokim came to an end (kalsah), for an end and conclusion was made to this rank. And only after this is it written, "These are the generations of the heavens and the earth when they were created, on the day that Havayah Elokim made," etc., for He joined [to it] the attribute of Havayah, etc.

וזהו ענין שבחצות לילה הקב"ה משתעשע בנשמות הצדיקים ע"י עסק תורתם

And this is the meaning of [the teaching] that at midnight the Holy One, blessed be He, takes delight in the souls of the tzaddikim through their occupation with Torah:

דהיינו אחר שזוכר את החורבן שהיא נפילת וירידת בחי' עלמא דאתגליא בגלות והסתר פנים תהיה זאת נחמתו להיות גילוי בחי' השעשועים שלמעלה שהם מבחי' חכמה עילאה

that is, after He remembers the destruction, which is the fall and descent of the level of the revealed world into exile and the hiding of the Face, this will be His consolation: that there be a revelation of the level of the delights Above, which are from the level of the supernal Chochmah;

והיינו ע"י עסק התורה להיות המשכת אור א"ס ב"ה בחכמה ולהתלבש במדות כו' וע"ז מתחיל עליית בחי' עלמא דאתגלייא מההסתר כו' כמבואר למעלה:

and this is through the occupation with Torah, so that the Infinite Light, blessed be He, is drawn down into Chochmah and becomes enclothed in the attributes, etc. And through this begins the ascent of the level of the revealed world from the concealment, etc., as explained above.

5 ב אך הכח הזה לישראל להיות בהם ועי"י המשכת אור א"ס ב"ה בחכמה כי הרי הוא יתי' למעלה מעלה מבחי' חכמה וכולם בחכמה עשית שהיא עשייה גשמיות

2. But [as for] this power that Israel have, that in them and through them there be the drawing down of the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, into Chochmah (wisdom) — for surely He, may He be blessed, is far, far above the level of Chochmah, and "You have made them all with wisdom," which is physical making —

הנה ע"ז נאמר אריתי מורי עם בשמי כו' כי הנה מור ובושם הם מיני ריח

of this it is said, "I have gathered My myrrh with My spice," etc. For myrrh and spice are kinds of fragrance.

והנה אנו רואים שהריח מחזק המוח ומשיב את הנפש וריח זה של המור נעשה מדם חיה טמאה שנקרש

Now, we see that fragrance strengthens the brain and restores the soul; and this fragrance of myrrh is made from the blood of an impure animal that has congealed.

כך הנה ע"י בחי' לאכפיא סט"א [סטרא אחרא] בסור מרע בתכלית דהיינו בשמירת כל ל"ת [לא תעשה] בפרטן ודקדוקן מד"ס שלא לעבור על אחת מהנה

So too, through the level of subduing the sitra achra (the other side) in "turning away from evil" completely — that is, in keeping all the prohibitions in their particulars and their fine points from the words of the Scribes, so as not to transgress a single one of them,

ולכוף את היצה"ר [היצר הרע] ונפשו הבהמית שלא תמשך אחרי טבעה ורצונה וכמשל חיזוק וקרישות הדם של החיה הטמאה כך ע"י שיתחזק נגד כח המתאוה שלו

and in compelling the evil inclination and one's animal soul not to be drawn after its nature and its will — like the analogy of the hardening and congealing of the blood of the impure animal, so, through one's strengthening oneself against one's power of desire,

אזי מזה נעשה בחי' ריח ניחוח להי' להיות עולה להי' ונכלל באור א"ס ב"ה וכמ"ש וירח את ריח בגדיו בגדיו בחי' לבושים שהוא בחי' מקיף

then from this there comes to be the level of "a pleasing fragrance to Havayah," so that it rises to G-d and is included in the Infinite Light, blessed be He. As it is written, "And he smelled the fragrance of his garments": "his garments" is the level of garments, which is the level of the encompassing [light] (makif);

וגם נעשה מבגדיו לשון בוגדיו כמו בגד בוגדים בגדו שע"י בחי' הרע כשנהפך לטוב נעשה בחי' ריח שע"ז ויברכהו ויתן לך מטל השמים פי' שמים הוא בחי' חכמה שם מים מקור הליחות שבמוח כו'

and also, from "his garments" (begadav) is made the expression "his traitors" (bogdav), as in "With treachery (beged) have the traitors (bogdim) betrayed." For through the level of evil, when it is transformed to good, the level of fragrance comes to be; and through this, "and he blessed him": "And may He give you of the dew of the heavens." The meaning: "heavens" (shamayim) is the level of Chochmah, sham mayim ("there is water"), the source of the moisture in the brain, etc.,

וטל השמים הוא בחי' המשכת אור א"ס ב"ה שנמשך בחכמה כו' (ועמ"ש מזה בפ' תולדות סד"ה ראה ריח בני כו')

and "the dew of the heavens" is the level of the drawing down of the Infinite Light, blessed be He, which is drawn into Chochmah, etc. (And see what is written about this in Parshas Toldos, at the end of the discourse beginning "See, the fragrance of my son," etc.)

וזהו אריתי מורי פי' הריח של המור בשמירת מצות ל"ת [לא תעשה] עם בשמי הוא בחי' הריח מכל שאר עצי בשם שהוא בחי' לאכפייא סט"א [סטרא אחרא] בשמירת מ"ע

And this is [the meaning of] "I have gathered My myrrh": that is, the fragrance of myrrh, in keeping the negative commandments. "With My spice" is the level of the fragrance of all the other spice-trees, which is the level of subduing the sitra achra in keeping the positive commandments:

דהיינו לכוף טבעו בלמוד התורה יותר מהרגילות ובנתינת הצדקה יותר מטבעו וכן בזריזות קיום כל המצות ולהסיר כל מונע מבית ומבחוץ

that is, to compel one's nature in studying Torah more than one is accustomed, and in giving charity beyond one's nature, and likewise in alacrity in fulfilling all the mitzvos, and to remove every obstacle from within and from without.

שע"י בחי' לאכפייא בסור מרע ועשה טוב זוכה להיות מזה בחי' ריח חזק העולה למעלה שע"י ישיב את הנפש שיהיה המשכת אור א"ס ב"ה בחכמה כו'

For through the level of subduing [the sitra achra] in "turning away from evil and doing good," one merits that from this there comes to be the level of a strong fragrance that rises above, through which it restores the soul: that there be the drawing down of the Infinite Light, blessed be He, into Chochmah, etc.

(ועמ"ש בד"ה ואהי' [ואהיה] אצלו אמון ואהיה שעשועים בפי' אני תורתך שעשעתי ועמ"ש בד"ה אני ישנה ובד"ה יונתי כו'):

(And see what is written in the discourse beginning "And I was with Him as a nursling, and I was [His] delight," on the meaning of "I have delighted in Your Torah"; and see what is written in the discourse beginning "I am asleep," and in the discourse beginning "My dove," etc.)

6 אכלתי יערי עם דבשי. פי' יערי נק' המלאכים שהם נק' עצי שטים עומדים ונק' עומדים כמו שרפים עומדים כו'

"I have eaten My forest (yaari) with My honey." The meaning: the angels are called "My forest" (yaari), for they are called "acacia wood, standing," and they are called "standing," as in "Seraphim were standing," etc.

ועליהם נאמר ויצמח ה' אלקים כו' כל עץ נחמד למראה וטוב למאכל שהם בחי' המאכל שבהם וע"י מגיע ההשפעה לישראל ולכל העולם הן ברוחניות הן בגשמיות כמארז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] אין לך עשב מלמטה שאין לו מלאך מלמעלה כו'

And of them it is said, "And Havayah Elokim caused to grow," etc., "every tree pleasant to the sight and good for food," for they are the level of the food that is in them; and through them the flow of influence reaches Israel and the whole world, both in spirituality and in physicality, as our Sages, of blessed memory, said, "There is no blade of grass below that does not have an angel above," etc.

גם ברוחניות ההשפעה להיות חכמה ובינה כו' הגם כי ה' יתן חכמה הנה המלאכים הם השלוחים שהם שלוחי ההשפעה

Also in spirituality, the flow [that brings] Chochmah and Binah, etc.: although "Havayah gives wisdom," the angels are the messengers, for they are the agents of the flow.

כי להיות אור א"ס ב"ה יורד ומשתלשל כ"כ [כל כך] א"א כ"א ע"י צמצומים רבים במדרגות שונות וכמה דרגין על דרגין כו'

For it is impossible for the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, to descend and devolve so far except through many contractions (tzimtzumim) at different levels, "and how many levels upon levels," etc.

והם הם בחי' המלאכים שבכל עולם שהם כלים לאור א"ס ב"ה שמתצמצם ומתלבש בתוכם ומהם מקבלים נש"י [נשמות ישראל] אהבתם ויראתם להי'

And these are themselves the level of the angels in every world, who are vessels for the Infinite Light, blessed be He, which contracts itself and is enclothed within them; and from them the souls of Israel receive their love and their awe of G-d.

ועד"ז תקנו יוצר אור כו' איך שהמלאכים עומדים ברום עולם ומשמיעים ביראה כו' וכמשל מי שבא לפני מלך גדול שתפול עליו אימה ופחד מפני ראותו כמה שרים ונכבדי ארץ נופלים על פניהם

And along these lines [the Sages] instituted [the blessing] "Who forms light," etc.: how the angels "stand in the heights of the world and proclaim with awe," etc. — like the analogy of one who comes before a great king: dread and fear fall upon him because he sees how many ministers and nobles of the land fall upon their faces.

והרי קבלת יראה זו מן השרים וכן ברכת אהבת עולם איך שאהבה וחמלה יתירה חמלת כו' וקרבתנו לשמך הגדול

And so this awe is received from the ministers. And likewise the blessing "[With] an everlasting love": how [with] love and "abundant compassion You have had compassion [on us]," etc., "and You have brought us near to Your great Name."

כי הנה חיות המלאכים הוא מרוח פיו יתי' משא"כ ישראל עלו במחשבה כו'

For the life-force of the angels is from "the breath of His mouth," may He be blessed, whereas Israel "arose in [His] thought," etc.

וע"י"ז נתעורר בו אהבה מפני ראותו התקרבותו למלך אחרי ראותו שרים רבים ונכבדים ועכ"ז [ועם כל זה] אינן קרובים כ"כ [כל כך] למלך (ועיין מ"ש מזה באריכות בסש"ב [בספר של בינונים] פמ"ו)

And through this, love is aroused in him, because he sees his own closeness to the king after he has seen many great and honored ministers who even so are not so close to the king. (And see what is written about this at length in Sefer Shel Beinonim [the Tanya], chapter 46.)

נמצא מקבלים נש"י [נשמות ישראל] אהו"ר [אהבה ויראה] ע"י המלאכים (ועמ"ש מזה בד"ה כנשר יעיר קנו)

It follows that the souls of Israel receive love and awe through the angels. (And see what is written about this in the discourse beginning "As an eagle stirs up its nest.")

וכן זה לעומת זה כל ההשפעה לס"א [לסטרא אחרא] להיות תענוג גשמי וחכמה גשמיות הוא ג"כ ע"י המלאכים שזה לעומת זה עשה אלקים מדרגות הטומאה נגד מדרגות הקדושה והאדם הוא בעל בחירה לבחור הטוב ולעשות עצמו מרכבה לקדושה שיושפע לו שפע אלהות ע"י מלאכים הקדושים

And likewise, "one opposite the other": all the flow of influence to the sitra achra (the other side), to become physical delight and physical wisdom, is also through the angels; for "G-d has made one opposite the other": levels of impurity opposite the levels of holiness. And man has free choice, to choose the good and to make himself a chariot for holiness, so that the flow of G-dliness be bestowed upon him through the holy angels.

וזהו יערי עם דבשי דבשי פי' מיני מתיקות שהם כל הפירות של העצים הנ"ל שכל הפירות נקראים ע"ש מתיקות

And this is [the meaning of] "My forest with My honey." "My honey" means kinds of sweetness, which are all the fruits of the trees mentioned above, for all fruits are called by the name of sweetness.

והיינו בחי' התפעלות הנפש שנמשך מחמת ההשפעה של המלאכים ביוצר אור ואהבה

That is, the level of the soul's emotional arousal, which is drawn forth by the influence of the angels in [the blessings] "Who forms light" and "Love."

ולכן נק' פירות היער שהרי אהו"ר [אהבה ויראה] זו דישראל נולדה ונמשכה ע"י עצי היער שהן המלאכים

And therefore they are called "fruits of the forest," for this love and awe of Israel is born and drawn forth through the trees of the forest, which are the angels.

וכ"ז [וכל זה] הוא בחי' אכלתי כי הנה על המלאכים נאמר וטוב למאכל שהוא כמשל המאכל המחיה את האדם עכ"ז [עם כל זה] האדם הוא במעלה יותר ממנו והמאכל מתעלה ע"י האדם שמדצ"ח [שמדומם צומח חי] נעשה בחי' אדם כך ע"י שמקבלים ישראל מהמלאכים מתעלים המלאכים על ידם

And all this is the level of "I have eaten." For of the angels it is said, "and good for food," which is like the analogy of food that gives life to a person: nevertheless, the person is of a higher rank than it, and the food is elevated through the person, for from inanimate, vegetative and animal it becomes the level of man. So, through Israel's receiving from the angels, the angels are elevated through them.

כי הרי נשמות ישראל עולים למעלה הגבה יותר ע"י מס"נ [מסירות נפש] באחד שע"ז נעשה בחי' לאשתאבא בגופא דמלכא ולמהוי אחד באחד ממש משא"כ המלאכים מצד עצמם אין יכולים להתאחד כ"כ [כל כך]

For the souls of Israel rise far higher through self-sacrifice (mesirus nefesh) in [the word] "One," through which there comes to be the level of "being absorbed into the body of the King" and "becoming one with the One," truly; whereas the angels, of themselves, cannot become united to such an extent.

(ועמ"ש בד"ה כה אמר כו' ונתתי לך מהלכים בין העומדים ובד"ה כנשר יעיר הנ"ל וע"פ וכל בניך בענין כתפוח בעצי היער ועמ"ש מענין אכלתי יערי עם דבשי בד"ה אני ישנה ולבי ער הנ"ל):

(And see what is written in the discourse beginning "Thus said," etc., [on] "And I will give you places to walk among those that stand"; and in the discourse beginning "As an eagle stirs up," mentioned above; and on the verse "And all your children," on the matter of "As an apple tree among the trees of the forest"; and see what is written on the matter of "I have eaten My forest with My honey" in the discourse beginning "I am asleep, but my heart is awake," mentioned above.)

7 שתיתי ייני עם חלבי. ייני הוא בחי' יין המשמח אלקים כו' וחלבי פי' עד"מ כמו חלב המגדל את הולד שע"י יניקתו מהחלב נעשה גידול אבריו

"I have drunk My wine with My milk." "My wine" is the level of "wine that gladdens Elokim," etc. And "My milk" means, by way of analogy, like the milk that makes a child grow: through his nursing from the milk, his limbs grow.

כך הנה בחי' גילוי אלהותו מחכמתו יתי' הוא מגדל את המדות שבנפש וניתוסף בהם תוספת אורה ודביקות הנפש באלקים חיים

So too, the level of the revelation of His G-dliness from His wisdom, may He be blessed, makes the emotive attributes (middos) of the soul grow, and there is added in them an increase of light and of the soul's cleaving to the living G-d.

ועד"ז תקנו ברכות אמצעות של תפלת י"ח ברוך חונן הדעת ברוך הרוצה בתשובה כו' להיות תוספ' ברכה והמשכת גילוי אלהות נמשך בבחי' דעת ותשובה וסליחה כו' [תוספת]

And along these lines [the Sages] instituted the middle blessings of the Prayer of Eighteen [Blessings]: "Blessed [are You], who graciously grants knowledge," "Blessed [are You], who desires teshuvah (return)," etc., so that there be an increase of blessing, and the drawing down of the revelation of G-dliness be drawn into the level of knowledge (daas), teshuvah and forgiveness, etc.

וכשם שהוא מלמטה למעלה כך הוא למעלה ענין שתיתי ייני יין המשמח אלקים היינו בחי' אלקים וצמצום המסתירים את אור החכמה שבמדותיו יתי' נמשך בחי' יין ויוצא סוד שנמשך ההעלם דעלמא דאתכסיא בבחי' גילוי אור כו'.

And just as it is from below upward, so it is Above: the meaning of "I have drunk My wine," "wine that gladdens Elokim," that is: the level of Elokim and of tzimtzum (contraction), which conceal the light of Chochmah (wisdom) that is in His attributes, may He be blessed — the level of wine is drawn forth, and "a secret comes out," for the concealment of the hidden world (alma de'iskasya) is drawn forth into a state of revealed light, etc.

8 ועמ"ש בד"ה ענין נסכים ועד"ז הוא ענין חלבי היינו המשכת גילוי אור א"ס ב"ה במדותיו שיתנהגו המדות בבחי' גדלות ובבחי' תוספת וריבוי נקרא בשם חלב

And see what is written in the discourse beginning "The matter of the libations." And along these lines is the meaning of "My milk": that is, the drawing down of the revelation of the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, into His attributes, so that the attributes operate in a state of greatness (gadlus) and in a state of increase and abundance; [this] is called by the name "milk."

וזהו ענין י"ב ברכות אמצעיות שע"י הברכה באי"י [ברוך אתה ה'] שהוא תוספת וריבוי האור במדותיו יתי' נמשך להיות חונן הדעת כו' סלח לנו כו' וכמבואר למעלה בענין אב הרחמן כו'

And this is the meaning of the twelve middle blessings: through the blessing "Blessed are You, Havayah," which is an increase and abundance of the light in His attributes, may He be blessed, it is drawn down to become "who graciously grants knowledge," etc., "Forgive us," etc., as explained above concerning "the merciful Father," etc.

(ועיין מענין בחי' חלב בפ' תרומה בד"ה מי יתנך כאח לי יונק שדי אמי):

(And see, on the level of milk, Parshas Terumah, in the discourse beginning "If only you were as a brother to me, who nursed at my mother's breasts.")

9 אכלו רעים. הנה צדיקים נק' ריעים למקום כמ"ש למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך

"Eat, friends." Now, tzaddikim are called "friends" of the Omnipresent, as it is written, "For the sake of my brothers and my friends, let me now speak peace within you."

והיינו ע"י עסק התורה שבה מלובש אוא"ס [אור אין סוף] בי"ה נמשך אור א"ס בי"ה על נפשו וכמ"ש ודברי אשר שמתי בפיך ודברי ממש

And that is: through the occupation with Torah, in which the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, is enclothed, the Infinite Light, blessed be He, is drawn upon his soul, as it is written, "And My words which I have put in your mouth" — "My words," truly.

ואמרו מתניתא מלכתא שהרי המשנה הוא כמלך שמצווה שרוח ה' ממה הוא דבר ההלכה המדבר בו דין זה או הלכ' [הלכה] זו היא כך וכך כו'

And [the Sages] said, "The Mishnah is a queen" (masnisa malkasa), for the Mishnah is like a king who commands: the very spirit of G-d is the word of the halachah [Torah law] that speaks in it, [saying], "This law, or this halachah, is thus and thus," etc.

וע"ז ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] יהיו בעיניך כאלו נתנה היום מהר חורב שנאמר והודעתם לבניך ולבני בניך יום אשר עמדת כו'

And of this our Sages, of blessed memory, said: "Let them be in your eyes as though they were given today from Mount Chorev [Sinai], as it is said, 'And you shall make them known to your children and to your children's children, the day that you stood,'" etc.;

שאותו דבר ה' ממש שדבר ה' פא"פ [פנים אל פנים] הוא השכון ומתלבש בו בעת הזאת בשעה שלומד לפיכך נעשה בחי' ריע כאלו כביכול תרין ריעין דלא מתפרשין

for that very word of G-d which G-d spoke face to face — it is what dwells and is enclothed in him at this time, at the hour that he studies. Therefore he becomes the level of a "friend," as though, so to speak, "two friends who never part."

שהתורה שהיא בחי' חכמה שהוא עדן ותענוג העליון וכמ"ש ואהיה שעשועים ושעשועים אלו הם שעשועי את בני אדם ונמצא אור א"ס ב"ה שוה למטה כמו למעלה ממש. וכמ"ש סד"ה ביום השמע"צ [השמיני עצרת]

For the Torah is the level of Chochmah (wisdom), which is the supernal Eden and delight (taanug), as it is written, "And I was [His] delight," and these delights are "My delights with the sons of men." It follows that the Infinite Light, blessed be He, is equal below as Above, truly, as is written at the end of the discourse beginning "On the eighth day, an assembly (Shemini Atzeres)."

וע"ז נאמר אכלו רעים בבחי' אכילה דהיינו כמ"ש ותורתך בתוך מעי.

And of this it is said, "Eat, friends": in the manner of eating, that is, as it is written, "And Your Torah is within my innards."

(ועמ"ש מענין אכלו רעים בפ' משפטים ע"פ ויחזו את האלקים כו' ע"ש ועמ"ש עוד מענין אחים למקום בפ' מקץ בד"ה רני ושמחי גבי לא זז מחבבה עד שקראה אחותי ובד"ה מי יתנך כאח לי):

(And see what is written on the matter of "Eat, friends" in Parshas Mishpatim, on the verse "And they beheld G-d," etc.; see there. And see what is written further on the matter of [Israel being] "brothers" of the Omnipresent, in Parshas Mikeitz, in the discourse beginning "Sing and rejoice," concerning "He did not stop cherishing her until He called her 'My sister'"; and in the discourse beginning "If only you were as a brother to me.")

10 שתו ושכרו דודים. הנה בחי' דודים הוא בחי' אהבת ישראל למקום שאהבה זו היא מוסתרת ומלובשת בנפש הבהמית ולעתים מזומנים [מזומנים] יעורר את האהבה עד שתחפץ להתפשט מלבושיה

"Drink and become drunk, beloved ones." Now, the level of "beloved ones" (dodim) is the level of Israel's love for the Omnipresent. For this love is hidden and enclothed in the animal soul, and at appointed times one arouses the love "until it desires" to divest itself of its garments.

והנה באהבה זו יש בחי' צמאון שהיא מבחי' רשפי אש וע"ז נאמר הוי כל צמא לכו למים כי מים מכבין אש ומרוין הצמאון

Now, in this love there is the level of thirst, for it is of the level of "flashes of fire"; and of this it is said, "Ho, everyone who thirsts, come to the water," for water extinguishes fire and quenches thirst.

וזהו שתו בחי' שתיה שיהא עסק התורה לרוות הצמאון

And this is [the meaning of] "Drink": the level of drinking, that the occupation with Torah be to quench the thirst.

משא"כ בבחי' ריעים לא שייך צמאון מאחר שנפשו קשורה ודבוקה באלקים חיים ממש והוא בחי' בחד קטירא אתקטרנא ביה אחידא ביה להיטא כו' רק למטה בבחי' דודים שאהבה הוא לפרקים אז שייך בחי' צמאון

Whereas at the level of "friends," thirst does not apply, since one's soul is bound and cleaves to the living G-d, truly; and this is the level of "With one knot I am bound to Him; I hold fast to Him, aflame," etc. Only below, at the level of "beloved ones," where the love comes at intervals, does the level of thirst apply.

וע"ז נאמר שתו וגם שכרו לעורר בחי' יין המשמח משא"כ למעלה בבחי' ריעים הוא בבחי' שמן בחשאי כו' ודי"ל [ודי למבין]:

And of this it is said, "Drink," and also "become drunk," to arouse the level of "the wine that gladdens"; whereas above, at the level of "friends," it is in the manner of oil, in silence, etc. And this suffices for one who understands.

LikuteiTorah.com
THE CHASSIDISHE PARSHA

About this edition

This edition contains the Hebrew text and the English translation.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Our English translation, made from the Hebrew without Kehot's notes: CC BY-NC 4.0.

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Shuls, schools and non-profit projects may copy, print and share it freely, and may ask for donations to cover the cost of printing; it may never be sold. Credit Kehot Publication Society and likuteitorah.com. https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/

English translation: prepared for likuteitorah.com with AI assistance (claude-code/opus-5.5) and checked against the Hebrew and against Sefaria; not yet reviewed by a human editor. Please check anything important against the Hebrew.

The Rebbe asked that the maamarim of the week's parsha, the "Chassidishe Parsha," be learned during that week, spread over its seven days (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306–309). Why learn it, and the Rebbe's brachos: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

A free, non-commercial project; nothing here is sold. Not affiliated with Kehot, Sefaria or the Lubavitch Library. © likuteitorah.com

From likuteitorah.com/likkutei-torah/shir-hashirim/24/

DEDICATED IN HONOR OF

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Dedicated in honor of the Rebbe's father, Reb Levi Yitzchok